

Wiosenna sesja egzaminacyjna, wieńcząca kolejny cykl szkoleń w dziedzinie uzależnienia od narkotyków, nie była szczęśliwa dla wszystkich zdających. Wielu kandydatów na specjalistów i instruktorów terapii uzależnień nie spełniło wymagań stawianych przez egzaminatorów

Bogusława Bukowska

SZKOLENIE W DZIEDZINIE UZALEŻNIENIA OD NARKOTYKÓW

Egzaminy certyfikacyjne w ramach systemu szkoleń w dziedzinie uzależnienia od narkotyków dla instruktorów i specjalistów terapii uzależnień odbywają się od listopada 2002 roku. Od tego czasu tytuł specjalisty terapii uzależnień uzyskało 776 osób, zaś tytuł instruktora terapii uzależnień 226 osób.

W kwietniu i maju tego roku miała miejsce kolejna sesja egzaminacyjna. Egzamin certyfikacyjny składał się z dwóch części – pisemnej w postaci testu i ustnej polegającej na przygotowaniu i obronie studium przypadku. W tej sesji do egzaminu przystąpiło 48 osób. Większość z nich, bo aż 41, ubiegało się o tytuł specjalisty terapii uzależnień. Egzaminu pisemnego nie zdało jedenastu uczestników, oznacza to, iż 23% zdających uzyskało wynik negatywny. Części ustnej nie zdało kolejnych siedem osób. Podsumowując, aż osiemnaście osób nie zdało egzaminu, a to stanowi 37,5% zdających.

Dlaczego nie zdają?

Przebieg dotychczasowych sesji egzaminacyjnych skłania do kilku refleksji. Jeżeli chodzi o część pisemną egzaminu, wydaje się, że słuchacze zbyt często lekceważą czytanie zalecanych lektur. Tymczasem większa część pytań jest sformułowana w oparciu o rekomendowane publikacje, których spis znajduje się na stronie www.kbnp.gov.pl, dział Certyfikacja.

Przygotowanie studium przypadku do części ustnej egzaminu także stwarza problemy. Wielu zdających opisuje w sposób bardzo szczegółowy część diagnostyczną i równocześnie bardzo powierzchownie, a nawet lakonicznie referuje podjęte postępowanie terapeutyczne. Co więcej, słuchacze często nie potrafią powiązać wyników po-

stępowania diagnostycznego z planem postępowania terapeutycznego.

Z kolei instruktorzy terapii uzależnień opisując całość postępowania terapeutycznego, zapominają wyjaśnić, na czym polegała ich rola w procesie terapii, jaki mieli zakres zadań i kompetencji – zwykle ograniczają się do ogólnego opisu przebiegu leczenia.

Niektóre z trudności, których doświadczają słuchacze w trakcie egzaminu, wydają się mieć związek z organizacją procesu terapii w placówce, w której na co dzień pracują zdający. Zdarza się, że w placówce nie prowadzi się systematycznych i zaplanowanych oddziaływań indywidualnych, opierając koncepcje terapii wyłącznie na oddziaływaniach grupowych obejmujących społeczność terapeutyczną i inne specyficzne grupy. W takim przypadku zdający nie potrafią wyjaśnić, na czym polegała ich rola jako terapeuty i kiepsko radzą sobie z opisem relacji terapeutycznej.

Konkurs na uzyskanie rekomendacji do prowadzenia szkoleń

Obecnie trwa konkurs na uzyskanie rekomendacji Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii do prowadzenia szkoleń. Aplikacje można składać do 1 sierpnia 2011 roku. Do podmiotów, które posiadają największe doświadczenie w prowadzeniu tego typu szkoleń, należą: Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii, Polska Federacja Społeczności Terapeutycznych, Instytut Psychologii Zdrowia PTP oraz Katolicki Uniwersytet Lubelski. Zapraszamy kolejne instytucje, by dołączyły do tej grupy (informacje o warunkach konkursu dostępne są na stronie www.kbnp.gov.pl w części Przetargi/Konkursy).

W trosce o jakość szkoleń

Krajowe Biuro od początku implementacji systemu szkoleń postanowiło przeznaczać co roku dodatkowe środki finansowe na prowadzenie badań ewaluacyjnych. Zostały one podjęte w 2005 roku i nadal są przeprowadzane. Obejmują wszystkie części szkolenia: zajęcia treningowe, teoretyczno-warsztatowe, staż i superwizję kliniczną. Celem prowadzonych badań ewaluacyjnych jest uzyskanie odpowiedzi między innymi na następujące pytania:

- Jak doświadczenie zawodowe uczestników wpłynęło na realizację celów szkolenia?
- Czy i w jakim stopniu uczestnicy są usatysfakcjonowani realizowanym szkoleniem? Jakie czynniki miały na to wpływ?
- W jakim stopniu został zrealizowany założony program zajęć?
- W jakim zakresie szkolenia wpływają na podniesienie jakości prowadzonych oddziaływań terapeutycznych?

Na podstawie analizy wyników badań można stwierdzić, że realizowane szkolenia w znacznym stopniu spełniają oczekiwania słuchaczy. Uczestnicy wymieniają liczne korzyści z udziału w szkoleniu: usystematyzowanie wiedzy, nabycie nowych umiejętności, podniesienie kwalifikacji, wymianę doświadczeń.

Szczególnie cenionym elementem są superwizje kliniczne oraz staż kliniczny. Słuchacze podkreślają w wywiadach ich praktyczny wymiar umożliwiający weryfikację posiadanych umiejętności terapeutycznych. Podczas wywiadów i rozmów ze słuchaczami oraz prowadzącymi zajęcia zgłaszane są także cenne uwagi i postulaty dotyczące tego, jak usprawnić i podnieść jakość szkoleń. Działania takie, jak wprowadzenie „modułu I” dla osób ze sta-



lu innych zmian wprowadza także istotne zmiany w systemie szkoleń w dziedzinie uzależnienia od narkotyków. I tak w szkoleniu na specjalistę terapii uzależnień będą mogły uczestniczyć osoby, które ukończyły studia i uzyskały tytuł magistra lub wyższe wykształcenie medyczne. Oznacza to, iż ustawodawca zrezygnował z wąskiego katalogu kierunków studiów, który obowiązywał dotychczas i obejmował psychologię, resocjalizację, pedagogikę, socjologię, teologię, nauki o rodzinie. Ponadto osoby, które rozpoczęły szkolenie są zobowiązane przystąpić do egzaminu końcowego w terminie nie dłuższym niż cztery lata od momentu rozpoczęcia szkolenia, pod rygorem konieczności jego ponownego odbycia.

Z kolei osoby, które uzyskały tytuł instruktora terapii uzależnień oraz w terminie trzech lat od ukończenia tego szkolenia ukończyły studia wyższe, mogą przystąpić do egzaminu w zakresie specjalisty terapii uzależnień bez konieczności uczestniczenia w szkoleniu, nie później jednak

żem pracy krótszym niż dwa lata oraz zmniejszenie liczby godzin wykładów na rzecz większej liczby zajęć warsztatowych dobrze pokazują, w jaki sposób wyniki badań ewaluacyjnych są implementowane w praktyce.

Analiza danych z prowadzonej ewaluacji dostarcza także wielu interesujących informacji na temat doświadczenia zawodowego osób podejmujących szkolenie, ich wykształcenia czy wreszcie motywacji.

Biorąc pod uwagę wiek uczestników szkoleń, widzimy, że przystępują do nich osoby coraz młodsze. Tę tendencję widać szczególnie wyraźnie w ostatnich edycjach szkolenia, w których ponad 80% szkolących się osób nie przekroczyło 35 roku życia.

Wśród motywów skłaniających słuchaczy do podjęcia szkolenia najczęściej wymieniana jest chęć podniesienia kwalifikacji i doskonalenie zawodowe oraz zdobycie nowych umiejętności. Ważnym powodem podjęcia szkolenia pozostaje także kwestia uzyskania certyfikatu i sprostania wymogom formalnym stawianym terapeutom uzależnień. Wśród pozostałych przyczyn najczęściej wymieniane są: chęć usystematyzowania wiedzy, wymiany doświadczeń oraz możliwość rozwoju osobistego.

Zmiany prawne

Nowelizacja ustawy z 1 kwietnia 2011 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 117, poz. 678) wśród wie-

niż w okresie roku po uzyskaniu stosownego tytułu.

Powyższa zmiana przepisów ustawy ma na celu zmotywowanie słuchaczy do przystępowania do egzaminu jak najszybciej po ukończeniu szkolenia i zapobieganie sytuacji, w której pomiędzy rozpoczęciem szkolenia a egzaminem mija nawet sześć czy siedem lat. Powyższe przepisy wchodzą w życie w grudniu tego roku.



Bogusława Bukowska jest psychologiem, z-cą dyrektora Krajowego Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, autorką polskich i zagranicznych publikacji na temat polityki przeciwdziałania narkomanii